Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

7.10.2024

Eduskunta
suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntö Itämeren kalastuskiintiöistä 2025 (E 52/2024 vp)

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Suomen kannasta komission ehdotukseen Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2025

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) kiittää suurta valiokuntaa saamastaan lausuntomahdollisuudesta ja kertoo tutustuneensa erikoisvaliokuntien, eli maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 15/2024 vp) ja ympäristövaliokunnan (YmVL 12/2024 vp) antamiin lausuntoihin Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuonna 2025 sekä niiden pohjana toimineeseen maa- ja metsätalousministeriön (MMM) laatimaan perusmuistioon (EU/61/2024-MMM-42) Suomen kannasta.

Aluksi SVK haluaa tuoda myös suurelle valiokunnalle tiedoksi, että valtioneuvoston kannan valmistelua ei enää ole edeltänyt aiemmilta vuosilta tuttu sidosryhmien osallistaminen, toisinaan jopa konsensuksen saavuttaminen, EU17-jaostossa. Näin ollen **eri intressien yhteensovittaminen jää täysin valiokuntien tehtäväksi.**
Toiseksi SVK korostaa olevansa erittäin huolestunut Itämeren ja sen kalakantojen tilan kehityksestä. Päätöksenteossa Itämeri kalakantoineen on ymmärrettävä kokonaisuutena, joka erityisen murtovesiluonteensa ja pienen kokonsa vuoksi on altis siihen kohdistuville muutoksille.

SVK esittää lohta ja silakkaa sekä meritaimenta koskien lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

<u>Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC</u>

Katastrofivuoden 2024 jälkeen **SVK pitää välttämättömänä, että Suomi ehdotetun kannan mukaisesti kannattaa lohen vapaa-ajankalastuksen sallimista touko-elokuussa kansallisin säädöksin osa-alueilla 29N-31**.

- Eduskunnan tahdon vastaisesti on kuluvana vuonna luonnon lohen kalastus Perämerta lukuun ottamatta ollut mahdollista vain kaupallisten kalastajien toimesta (ns. tieteellinen pyynti). Vapaa-ajankalastus rajoittui rasvaeväleikattujen lohien pyyntiin, mikä ei innostanut kalastajia vesille huonon saalisodottaman ja tarpeettoman rasvaevällisten lohien koukuttamisen takia.

Osa kalastajista suuntasi kalastusmatkansa mm. Ruotsin suurille järville. Kotimaiselle kalastusmatkailulle ratkaisu oli dramaattinen, kokonaisuutena puhuttaneen satojen tuhansien eurojen talousmenetyksistä tai siirtymisestä mm. Ruotsiin.

- Säätelymuutos mahdollistaisi vuoteen 2022 verrattavissa olevan ja suuruusluokaltaan noin 850 lohen uistelusaaliin (tästä Suomenlahdelta saatuja noin 125 kpl), jonka arvo on lähes 1 000 000 €.

SVK toteaa, että Suomen kantaan kirjattu kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen (ml. kalastusmatkailu) tasapuolinen kohtelu on sinänsä kaunis muotoilu, mutta oleellisempaa on tukea kullekin kalastajaryhmälle keskeisimpien kalastusmahdollisuuksien tukemista.

SVK huomauttaa, että neljän merimailin sääntö (eli lohen kalastusta ei sallittaisi sitä ulompana) ei käytännössä rajoita Suomen kaupallista kalastusta, siksi MMM on aina ollut myötämielinen sille. Vapaa-ajankalastusta sen tiedetään kuitenkin merkittävästi, ja suotta, haittaavan. **SVK esittää, että Suomen kannassa neljän merimailin rajoitusta sovellettaisiin totutun säätelymekanismin mukaisesti vain kaupalliseen kalastukseen.**

- SVK:n viime vuonna julkaiseman Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2022 -selvityksen mukaan nytkin ehdotettavat ajalliset ja alueelliset rajoitukset vähensivät joka toisen venekunnan kalastuksen määrää ja saaliita.
- Kutuvaeltavat lohet eivät rajaa tunne, eli pyynti kohdistuu yhtäläisesti pohjoisen lohijokiin (erityisesti Tornionjokeen) kutuvaelluksella oleviin lohiin, mikä ICES:n neuvon mukaan oleellista on.

ICES:n, komission, ehdotetun Suomen kannan sekä erikoisvaliokuntien mukaan vapaa-ajankalastuksen kieltäminen olisi perusteltua (edellä esitettyä poikkeusta lukuun ottamatta) koko Itämerellä, koska nykyisestä rasvaeväleikattuihin lohiin kohdistuneesta pyynnistä (saalis 6 360 lohta vuonna 2023) aiheutuu arviolta 2 000 luonnon lohen ns. sivusaaliskuolema. **SVK katsoo, etteivät argumentit vapaa-ajankalastuksen kieltämiselle perustu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon, eivätkä kohtele kalastajaryhmiä tasapuolisesti. Esitetty ratkaisu rajoittaisi merkittävästi lohen vapaa-ajankalastusmahdollisuuksia Suomessa ja tuhoaisi eteläisen Itämeren osalta loputkin vapaa-ajankalastukseen kytkeytyneestä miljoonien eurojen matkailuelinkeinosta.**

- ICES arvioi lohien vapautuksen kuolleisuusprosentiksi 25 %, vaikka sillä ei ole käytössään vertailukelpoista tutkimusaineistoa Itämeren alueelta. Saksalaisen Thünen instituutin tekemässä Itämeren lohien vapautustutkimuksessa vastaava luku on alustavien tulosten mukaan 10 %.
- SVK haastaa pohtimaan, miksi lohien pyytäminen (lue, tappaminen) on kaupallisessa kalastuksessa sivusaaliskuolleisuus mukaan lukien ylipäänsä hyväksyttävämpää? Komission ehdottamaan sekä perusmuistion ja erityisvaliokuntien perusteella Suomen kannattamaan 40 000 lohen TAC:n sisältyy alamittaisina vapautettuja ja kuolleita lohia 370 kpl sekä hylkeiden (pyydyksissä) vahingoittamia lohia 1 860 kpl. SVK huomauttaa, että myös jälkimmäiset on ymmärrettävä kalastuksesta johtuvaksi kuolleisuudeksi, koska ilman pyydykseen joutumista kyseiset lohet eivät olisi päätyneet hylkeiden hampaisiin. Suomi olisi toisin sanoen kannattamassa komission ehdottamaa ratkaisua, jossa on hyväksyttävää aiheuttaa jopa (97 %:sti kaupallisen kalastuksen toimesta tapahtuva) 40 000 lohen kuolema tilanteessa, jossa Itämeren tärkeimpään lohijokeen Tornionjokeen noussee kahden viimeisimmän vuoden perusteella enää vain noin 20 000 lohta, eikä ennusteet lupaa parempaa.
    - TAC:sta osaa tullaan käyttämään myös pääaltaalta sivusaaliina saatavien lohien kalastukseen.

- Rasvaeväleikatut lohet ovat suurimmilta osin padottujen jokien kompensaatioistutuksista peräisin ja ne on tarkoitettu pyydettäväksi, myös harrastajien toimesta. Miksi jatkamme istuttamista, jos niitä ei saa pyytää?

Jotta vapaa-ajankalastuksen edellytykset säilyisivät Itämerellä jatkossa kalastuksellisesti mielekkäänä (lohikantojen hyvinvointia unohtamatta), on SVK:lla yhteinen kannanotto Euroopan Vapaa-ajankalastajien (EAA, European Anglers Alliance) kanssa Itämeren lohenkalastusmahdollisuuksista vuonna 2025. Sen keskeisimpiä esityksiä suoraan kalastussäädöksiä koskien ovat:

- **Lohen vapaa-ajankalastuksen salliminen kansallisin säädöksin Pohjanlahdella** (osa-alueet 29N-31), ml. ilman tarpeetonta 4 nm pyyntialuesäätelyä.
- **Yhden lohen** (pl. vastakuteneet) **päiväkiintiö pääaltaalla** (osa-alueet 22-29S) sekä **lohenuistelun vapautustutkimuksen ensitulosten huomioiminen** kalastuskuolleisuusarvioissa ja edelleen niiden perusteella tehdyissä säätelyratkaisuissa.
    - Huomio: talvikkolohien mukaan lasku kiintiöön ongelma myös Suomessa (SVK:n selvityksen mukaan joka kuudes vapautettu mitallinen lohi oli talvikko vuonna 2022), jos jatkossakin olisi sallittua ottaa saaliiksi vain rasvaeväleikattuja lohia tietyillä alueilla ja tiettyinä aikoina.

Nyt ehdotettu ratkaisu antaisi Suomessa kaupallisille kalastajille luvan noin 9 000 lohen pyyntiin, kun vapaa-ajankalastuksen saalis olisi arviolta 300–700 lohta. **SVK esittää, että Suomen kannassa otetaan nykyistä enemmän huomioon vapaa-ajankalastuksen tarpeet sekä otetaan nyt esitettyä tiukempi kanta kaupalliseen kalastukseen. Tasapuolisemman ratkaisun tulee lisäksi olla sellainen, että se mahdollistaa viime vuosia suurempien lohimäärien nousun jokiin.**

Perämeren lohikantojen heikentyneen tilanteen vuoksi Suomen ei tule tehdä valtioiden ja vuosien välisiä kiintiövaihtoja lohen osalta, eli **SVK kannattaa tältä osin erikoisvaliokuntienkin kannattamaa esitystä Suomen kannaksi**.

Suomenlahden lohen TAC

Suomenlahtea koskevassa ICES:n neuvossa todetaan, mikä on jätetty perusmuistiosta pois mutta jonka maa- ja metsätalousvaliokunnassaan nosti esiin, että kaiken luontaisiin lohiin kohdistuvan kalastuskuolevuuden tulisi olla mahdollisimman alhainen. **SVK:n mukaan Suomen tulee edistää toimia, joilla erityisesti lohen kaupallista kalastusta kohdennetaan Suomenlahdella istutettuun eli rasvaeväleikattuun loheen. Käytännön toimenpiteenä tulisi pyyntiä ohjata pois esimerkiksi Kymijoen suulta, jonne Suomen puolen villeistä lohista iso osa pyrkii.**

Pohjanlahden silakan TAC

SVK ei kannata Pohjanlahden silakan TAC:n kasvattamista, vaan esittää sen säilyttämistä enintään kuluvan vuoden tasolla (55 000 tonnia). Tämä antaisi silakkakannalle paremmat edellytykset vahvistua nopeasti tilanteessa, jossa silakkakanta on hädin tuskin määrällisesti niin suuri, että sitä ylipäänsä voidaan ICES:n mukaan kalastaa. Pohjanlahden silakka on alueen avainlaji, ja mm. lohen suosimaa ravintoa. Lohen (ja myös silakkakannan itsensä kannalta) on tärkeää, että silakkakanta vahvistuu ja että sen kaikkia eri ikäluokkia esiintyy yleisesti.

Meritaimen

SVK kannattaa meritaimenen kaupallisen kalastusrajoituksen kautta toteutettavaa lohen salakalastuksen estämisen jatkamista. **SVK esittää, että Suomen tulee lisäksi kannattaa ICES:n neuvoa elinympäristöjen kunnostamisesta ja vaellusesteiden poistamisesta sekä neuvon mukaisia toimia meritaimenen sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, erityisesti rannikon verkkokalastuksen lisäsäätelyllä. Toimenpiteet ovat vahvasti kytköksissä vesipuitedirektiivin toimeenpanoon ja noudattamiseen, joista Euroopan komissio on juuri lähettänyt Suomen hallitukselle varoituksen.**

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja